

Projekty řešené v roce 2012

Projekty nové

Šimsa, Martin, PhDr., Ph.D.

Česká praktická filosofie (2012 – 2013)

Cílem projektu je analyzovat, nově interpretovat a přiblížit odborné i laické veřejnosti důležité české myslitele a témata. Projekt je zaměřen na českou praktickou filosofii, které bohužel není věnována taková pozornost, jakou by si zasloužila. Praktickou filosofií se myslí filosofická orientace na praxi, tedy etické, společenské a politické jednání, které kladli do popředí zkoumaní čeští myslitelé. Naši myslitelé prostřednictvím svého filosofování ukazovali, že každá filosofie má své etické, společenské a politické předpoklady i důsledky. Jednotliví autoři i směry budou zasazeny do širšího filosofického a politického kontextu a díla budou zkoumány v rámci minulého i současného kontextu. V prvním roce se zaměříme především na filosofii Ladislava Hejdánka, ve druhém roce na další klíčové české myslitele i filosofické směry.

1. rok bádání

V rámci projektu se zaměříme na výklad etické a politické filosofie Ladislava Hejdánka a na její zasazení do širšího kontextu současné české filosofie jako nedílné součásti západní filosofie. Zvláště budou zkoumány klíčové Hejdánkovy pojmy a projekty, které se týkají současné filosofické, etické, společenské a politické praxe. Jedná se o pojmy pravdy, víry, kritiky, předmětnosti a nepředmětnosti, události, subjektu, vztahu filosofie a teologie, filosofie a umění, lidských práv a demokracie.

2. rok bádání

Ve druhém roce projektu budeme vedle filosofie Ladislava Hejdánka zkoumat i praktickou filosofii Hejdánkových učitelů a předchůdců, tedy T.G.Masaryka, Emanuela Rádlu, J.B.Kozáka, Boženy Komárkové a Jana Patočky a filosofii českých myslitelů, kteří rozvíjeli podobné nebo i odlišné filosofické koncepty naší společnosti a našeho světa, konkrétně bychom se zaměřili na filosofii Josefa Šafaříka, Václava Havla.

Kontext

Hejdánkova a česká praktická filosofie budou zkoumány v širším kontextu západní filosofie a teologie, tedy budou zkoumány židovské a křesťanské kořeny a inspirace, kritický racionalismus, fenomenologie, hermeneutika, kritická teorie, procesuální filosofie i filosofie náboženství. Také bude zkoumán vliv Hejdánka a dalších myslitelů na povahu a směřování Charty 77 a vztah s kulturní a politickou emigrací ve Francii i dalších zemích ve vztahu k české praktické filosofii.

Rozvoj katedry politologie a filosofie

Projekt je v souladu s dlouhodobým plánem rozvoje filosofické fakulty UJEP v letech 2011-2015, kde se výslovně píše o rozvoji českého politického myšlení a je to jedno ze stěžejních výzkumných i pedagogických témat katedry politologie a filosofie. V prvním roce se zaměříme

především na Hejdánkovu filosofii (Profesor Hejdánek obdržel čestný doktorát od UJEP v minulém roce a bude mu 85 let), ve druhém roce se zaměříme na širší český i západní kontext, na další české autory. Projekt přispěje k hlubšímu poznání autorů a témat, které budeme zkoumat a ke zkvalitnění přednášek i seminářů, v nichž se česká filosofie i české politické myšlení probírá.

Domácí a zahraniční spolupráce

Budeme spolupracovat s předními českými a zahraničními pracovišti a badateli, kteří se na problematiku zaměřují – B.Lowenstein, Š.Lowensteinová – Berlín, J.Rupnik – Paříž, T.Hermann – Sbírkový a dokumentační fond E.Rádl, Univerzita Pardubice – podobně zaměřené pracoviště, Filosofický ústav AV ČR v Praze, na Slovensku bude zkoumán myšlení Kusého a Šimečky a vztah české a slovenské praktické filosofie. Polsko: Navázání spolupráce s Univerzitou Jagelloňski v Krakově –ohlas a recepce fenomenologie Patočky a Charty 77 (dr.Kroupa) Spolupráce povede k obnovení a posílení vztahu katedry politologie a filosofie s předními českými, slovenskými i zahraničními pracovišti, které se těmto tématům věnují, což přispěje k dobrému jménu katedry, filozofické fakulty i naší univerzity.

Vilém ZÁBRANSKÝ, Mgr.

Referenční báze dokumentárních dat pro výzkum a praktické řešení problematiky geomorfologických hazardů (2012 – 2013)

Hlavním cílem projektu je vytvoření referenční báze dokumentárních dat pro studium geomorfologických hazardů s důrazem na modelový region na dolním toku Labe (okres Mělník, Litoměřice, Ústí nad Labem).

Konkrétní kroky k naplnění tohoto cíle jsou:

Rok 2012

- (i) vytvoření soupisu dostupných dokumentárních proxy dat o krajině pro sledované období (pozdní středověk-1950) – archivní práce, vnitřní a vnější kritika pramene;
- (ii) excerptce dat o geomorfologických hazardech v modelovém území z těchto zdrojů – terénní šetření, archivní práce;
- (iii) zpracování historicko-geomorfologické restrospektivy geomorfologických hazardů pro modelové území - vytvoření časových řad a analýza prostorové distribuce hazardů v prostředí geoinformatických systémů;

Rok 2013

- (i) zpracování historicko-geomorfologické restrospektivy geomorfologických hazardů pro modelové území - vytvoření časových řad a analýza prostorové distribuce hazardů v prostředí geoinformatických systémů (pokračování);
- (ii) provedení kritických analýz retrospektivy: analýza koincidence eventů zaznamenaných ve zdrojích různé prostorové úrovně a různého typu (stacionární a kontinuální) – kvalitativní analýza a geostatistická analýza koincidence;

(iii) test využití dokumentárních dat pro kalibraci a validaci modelů náchylnosti území ke geomorfologickým hazardům – geostatistické modelování (statistické a heuristické modely) v GIS;

(iii) kritická typologie zdrojů dokumentárních dat a doporučení pro jejich využívání ve výzkumu a mitigaci geomorfologických hazardů v Česku.

Doplňující údaje:

- jedná se o **mezifakultní projekt** – koncepcí projektu vyžaduje společné zapojení odborníků na problematiku geomorfologických hazardů, historické krajinné ekologie a historické heuristiky; projekt koncepčně navazuje na připravovaný standardní projekt GA ČR z roku 2011;
- projekt zahrnuje **spolupráci s odborníky z Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR, v.v.i.** (RNDr. Jan Klimeš, Ph.D.), odměňovanými formou DPP;
- v rámci projektu bude realizována **mezinárodní spolupráce** s německou stranou – TU Dresden, Philosophische Fakultät, Institut für Geschichte (spolupráce navázána již v minulosti), neboť dokumentární data pro studované území Ústecka vznikala v minulosti v německy mluvícím prostředí; pro diskusi a prezentaci výsledků budeme usilovat o navázání spolupráce s italským CNR-IRPI, zaměřujícím se na dokumentární data ve výzkumu přírodních hazardů;
- téma projektu, tedy problematika využití dokumentárních dat k retrospektivní analýze přírodních (geomorfologických) rizik, **je v souladu s prioritními směry výzkumu** (aplikovaná a environmentální geografie) **uvedenými v Dlouhodobém záměru PŘF UJEP** na léta 2011-2015.

doc. Ing. Havlíček Aleš Ph.D.

Lidská práva: dějinné koncepce a systematický výklad (2012 – 2014)

Cílem předloženého projektu je v souladu s dlouhodobým záměrem katedry politologie a filosofie podat ucelený pohled na vznik a vývoj fenoménu lidských práv a kriticky analyzovat aktuální diskusi na toto téma. Zároveň je cílem vytvořit prostor, ve kterém bude možné vést diskusi o původu lidských práv, jejich významu a roli, kterou pro dnešní společnost představují, aby se lidská práva nestala jen prázdným pojmem ve společnosti. V neposlední řadě jde o navázání na právě ukončený grant o svobodě (Svoboda a otroctví od antiky po současnost), tedy o pokračující analýzu hlavních témat politického myšlení o demokracii.

V rámci oboru Politická filosofie, jehož profilace je v rámci ČR unikátní, chceme pokračovat v tradici naší fakulty, která se ve své činnosti zaměřuje na původní badatelskou činnost a zároveň se snaží vytvářet podmínky pro co nejširší přístup k vysokoškolskému vzdělání. Otázka lidských práv je jedním z nejdůležitějších témat politické filosofie a právě lidská práva můžeme chápat jako jeden ze základních pilířů výše zmiňovaného oboru. Náš výzkum o lidských právech a výsledné publikace mohou pomoci dalším studentům, a to nejen oboru Politické filosofie. Výsledky našeho bádání, jak doufáme, budou sloužit nejen studentům humanitních oborů, ale také odborné a laické veřejnosti.

Výzkumná činnost projektu je rozvržena do tří let. **První rok** se zaměříme na dějinný vývoj myšlenky lidských práv. Již na základě osvědčeného modelu uskutečníme nejprve na jaře čtení textů k dějinnému pojetí lidských práv a na podzim uspořádáme konferenci, na níž budou předneseny referáty k problematice lidských práv v jednotlivých dějinných obdobích (čtení textů se uskuteční v dubnu či květnu 2012, konference v listopadu 2012). Na jarním čtení

budou čteny a diskutovány základní texty k problematice lidských práv, spolu se sekundární literaturou. Spoluřešitelé si připraví referáty ze sekundárních textů. Podzimní konference bude výslednicí práce na projektu a tohoto symposia a měla by představit v pracovní verzi texty, které pak budou součástí kolektivní monografie. Její vydání se uskuteční v roce 2013.

Druhý rok grantového projektu se chceme tematicky zaměřit na diskusi o lidských právech ve 20. a 21. století. Tentokrát již nepůjde o dějinné zpracování, nýbrž o systematické pojetí lidských práv, tak jak je známo v podobě otázky „Jsou lidská práva přirozená?“. Vedle diskuse na toto téma je toto období zajímavé také tím, že lidská práva se stávají pozitivními zákony společnosti a tematika lidských práv začíná zasahovat nejen do oblasti politické filosofie, ale i do sociologie, právní vědy, politologie, práva či historie. Problematika lidských práv je tedy aktuálním tématem, proto v našem grantu budeme spolupracovat s odborníky z různých státních i nestátních organizací, jejichž působení spadá pod otázku lidských práv. Tato část našeho projektu se zaměří zejména na strukturalizaci lidských práv a jejich postavení v moderní společnosti, jakožto jejího neodlučitelného spoluutvářejícího prvku.

V druhém roce projektu se uskuteční jedno tematické symposium (červenec 2013) a podzimní konference (listopad 2013). Tematické symposium bude přípravou pro konferenci a budeme na něm číst hlavní texty systematicky zpracovávající problém lidských práv. Na konferenci pak budou předneseny příspěvky, které po zpracování připomínek autory budou začleněny do kolektivní monografie, která vyjde v roce 2014. Konference by měla vytvořit prostor pro názorovou diskusi odborníků z různých oborů o problematice lidských práv. V průběhu druhého roku projektu bude publikována kolektivní monografie k lidským právům v dějinné perspektivě.

Třetí rok projektu je určen pro přípravu a publikování druhé kolektivní monografie na téma lidských práv jako práv přirozených. Tato publikace bude tvořena souborem studií reagujících na současnou diskusi o lidských právech a popisujících postavení lidských práv ve 20. století a v současnosti. Studie budou vycházet z referátů, přednesených na tematické konferenci uskutečněné v předešlém roce grantového projektu.

Projekty pokračující

doc. PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D.

Sakrální architektura saské renesance v severozápadních a severních Čechách (2011 – 2013)

Grant si klade za cíl zmapovat zachovanou sakrální architekturu unikátního stavebního stylu tzv. saské renesance. Jedná se o architektonický styl, který specifickým způsobem přijímá italské renesanční vzory a přizpůsobuje je domácí gotice. Jedná se o styl typický především pro oblast Saska, odkud je přenášen dále na území severozápadních a západních Čech. Sledováním tohoto unikátního stylu lze docílit nejen rozpoznání a pospání zanášení cizích vlivů do prostředí české architektonické tvorby, jejich estetiky a způsobu užití, ale také jejich pomocí mapovat kolonizační pohyby typické pro období 2. poloviny 16. století z nového pohledu.

Z toho důvodu byl vybrán okruh dochované sakrální architektury, na níž lze výstižně sledovat stavební projevy saské renesance. Na českém území se jedná o objekty kostelů v Ústí nad

Labem – Krásném Březně, Svádově, Valtířově, Jedlce, Benešově nad Ploučnicí, České Kamenici, Mostě a v Krupce. S ohledem na původnost stylu v oblastech německého Saska budou sledovány pro potřeby komparace a vymezení přenášených vlivů sakrální objekty v Annaberg - Buchholz, Marienbergu, Liebstadtu a Zschopau.

Výzkum bude veden těmito metodami:

- 1) Základní pramenná heuristika v rámci příslušných archivních pramenů a zpracování historických studií pro kolektivní monografii
- 2) Metodou nedestruktivního stavebně-historického průzkumu
- 3) Moderními digitálními metodami (laserové skenování, geodetické zaměření, tvorba modelu v prostředí AutoCAD, atd.)

Mgr. et M.A. Jan Charvát, Ph. D.

Poslové nenávisti: krajně pravicové kapely jako klíčový faktor ideologického a mobilizačního potenciálu česko-slovenské extrémní pravice.

(2011 – 2012)

Pravicový radikalismus je v našem prostředí fenomén poměrně mladý, společensky velmi výrazný a znepokojivý. V oblasti odborného bádání naprostá většina publikací a výzkumů věnována obecnému pojetí problematiky, tj. organizacím, ideologii, politickému aktivismu či terorismu a dalším aspektům. Ale doposud v našem prostředí chybí zcela zásadní prvek do celkového obrazu, tím je zmapování hudební scény, která je hlavním nositelem a šířitelem ideologického zázemí krajní pravice. Cílem předkládaného grantu je komplexní analýza neonacistické resp. krajně pravicové hudební scény na území bývalého Československa, protože geografická blízkost, kulturní spřízněnost a hlavně faktická neexistence jazykové bariéry způsobily silné prolnutí, či spíše nerozdělení obou scén. Výsledky grantu pak, vzhledem k jeho unikátnosti v našem prostředí, nabízejí jeho široké uplatnění výrazně přesahující oblast akademické sféry. Předpokládá se velký zájem ze strany neziskových organizací, veřejného sektoru ale i bezpečnostních složek. Pozitivním prvkem by pak měla být spolupráce s pracovníky FF UK v Bratislavě a zároveň i interdisciplinární přesah mezi politologií, sociologií, historií a aktuálním tématem subkultur. Jedná se o první grant v rámci dlouhodobého záměru katedry, který bude zaměřen na výzkum českého prostředí v oblasti politiky a filosofie.

Mgr. David Tomíček, Ph.D.

Normy, disciplinace a sociální praxe ve vývoji společnosti od počátku raného novověku do 19. století

(2010 – 2012)

V rámci řešení grantu:

a) budou vydány dvě knižní publikace, a to monografie Odras norem a sociální praxe v životních strategiích měšťanek (M. Hrubá) a kolektivní monografie Normy, disciplinace a sociální praxe ve vývoji společnosti od počátku raného novověku do 19. století (edd. M. Hrubá - D. Tomíček). Významným přínosem první z nich je důkladná metodologická rozprava, která poslouží jako opora zejména řešitelům z řad studentů magisterského a doktorského studia. V druhé publikaci budou ve své finální podobě odborné veřejnosti prezentovány závěry badatelského úsilí jednotlivých řešitelů grantu. Rozčleněna bude na tři tematické oddíly: I.

Kulturní ideje a normy, II. Instituce v zrcadle každodenního provozu, III. Jedinec a sociální praxe.

b) jednotliví řešitelé budou prezentovat průběžné výsledky na odborných konferencích a nabídnou jejich publikování v recenzovaných odborných časopisech (Documenta Pragensia, Folia historica Bohemica, Sociální studie - zařazeny na „pozitivním seznamu“, popř. evidovány minimálně ve Scopusu).

c) budou uspořádána dvě kolokvia k tématu norem, disciplinace a sociální praxemetodologické a bilanční, určená především řešitelům grantového záměru. Cílem těchto kolokvií bude mj. zvýšení nezbytných kompetencí řešitelů-studentů v oblastech interpretace historických pramenů, formulování odborných závěrů, diskuse a prezentace dosažených výsledků.

d) zkvalitní se výuka metodologie v magisterských programech prostřednictvím výběrového kurzu Proseminář k historickým vědám, na jehož výuce budou participovat jednotliví řešitelé grantu. Pro studenty v doktorském programu bude v každém roce uspořádán tematicky zaměřený seminář.

e) nákupy odborné literatury budou obohaceny fondy studovny katedry historie, kde vznikne zvláštní sekce věnovaná zkoumané problematice. Pozornost bude věnována zejména nejnovější literatuře zahraniční z anglické a německé jazykové oblasti. Z grantu zakoupená literatura bude rovněž přínosem pro posluchače všech povinných kurzů zejména na katedře historie FF a výší kvalitu odborného zázemí tohoto pracoviště.

Mgr. Martin Veselý, Ph.D.

Místo a paměť. Proměny společnosti v letech 1938-1958 (2010 – 2012)

Dvě desetiletí vymezená lety 1938-1958 znamenala pro tehdejší Československo a jeho společnost období převratných změn. Dva totalitní režimy zcela zásadním způsobem poznamenaly keks fungování, strukturu a vnitřní uspořádání, přerušily v mnohém kontinuitu minulých desetiletí, ovlivnily a předznamenaly budoucí vývoj. Jakkoliv se může zdát, že zvláště s první dekádou tohoto období se česká i zahraniční historiografie dokázala již „vypořádat“, zůstávají mnohé otázky a témata, jež zůstala mimo aktuální společenský zájem. Naopak epocha komunistického Československa je aktuálním tématem naší historiografie. Epocha Po únoru 1948 se neomezeně chopila moci KSČ. Bez lítosti likvidovala skutečné i domnělé protivníky. Vytvořila si vlastní pravidla, metody a instituce, které většinou nedbaly na zákonnost. Perzekuce a zvlé měla různé podoby. Politické násilí nenávratně změnilo životy lidí i v našem regionu. Jaké byly počátky v regionu? To jsou jen některá témata projektu, která se zabývá tragickým obdobím našich moderních dějin.

V rámci grantu:

a) bude vydána kolektivní monografie s pracovním názvem Místo a paměť. Proměny společnosti v letech 1938-1958 (edd. M. Veselý - J. Rokoský), ve které budou odborné veřejnosti prezentovány závěry badatelského úsilí jednotlivých řešitelů grantu.

b) jednotliví řešitelé budou prezentovat průběžné výsledky na odborných konferencích a nabídnou jejich publikování v recenzovaných odborných časopisech (Dějiny a současnost. Soudobé dějiny. Historie a vojenství apod., které jsou zařazeny na „pozitivním seznamu“, popř. evidovány minimálně ve Scopusu).

c) budou uspořádána dvě kolokvia k tématu řešeného grantu - metodologické a bilanční,

určená především řešitelům grantového záměru. Cílem těchto kolokvií bude mj. zvýšení nezbytných kompetencí řešitelů-studentů v oblastech historických pramenů, formulování odborných závěrů, diskuse a prezentace dosažených výsledků.

d) nákupy odborné literatury budou obohaceny fondy studovny katedry historie, kde vznikne zvláštní sekce věnovaná zkoumané problematice. Pozornost bude věnována zejména nejnovější literatuře zahraniční z anglické a německé jazykové oblasti. Z grantu zakoupená literatura bude rovněž přínosem pro posluchače všech povinných kurzů zejména na katedře historie FF a výší kvalitu odborného zázemí tohoto pracoviště.

